

Bolagsstyrningsrapport 2012

KPA Pensionsförsäkring AB (publ)

Bolagsstyrning KPA Pensionsförsäkring AB (publ)

Inledning

Bolagsstyrning inom KPA Pensionsförsäkring AB (publ) utgår från lagstiftning, främst försäkringsrörelselagen samt Finansinspektionens författningssamling i form av föreskrifter och allmänna råd. För verksamheten gäller också interna regler som omfattar, i tillämpliga delar, såväl styrelseledamöter som anställda. Bland de viktigare reglerna kan nämnas KPA Pensions Etiska riktlinjer som reglerar hur företrädare för KPA Pension uppträder i olika situationer.

I december 2004 presenterades en svensk kod för bolagsstyrning, koden. Koden gäller främst aktiemarknadsbolag men anses även kunna tillämpas på andra kategorier av bolag, till exempel sådana med stort allmänintresse. Koden har reviderats två gånger, senast versionen gäller från och med den 1 februari 2010. I den versionen finns hänvisning till Årsredovisningslagen 1995:1554, 6:e kapitel §6 (lagen om Årsredovisning i Försäkringsföretag 1995:1560, 6 kap §1) avseende utformningen av bolagsstyrningsrapporten för aktiemarknadsbolag. KPA Pension upprättar även fortsättningsvis en separat rapport. Hänvisning till bolagsstyrningsrapporten görs i årsredovisningen för de KPA-bolag (KPA AB samt KPA Pensionsförsäkring AB) som tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning.

Denna bolagsstyrningsrapport har inte varit föremål för revisorernas granskning.

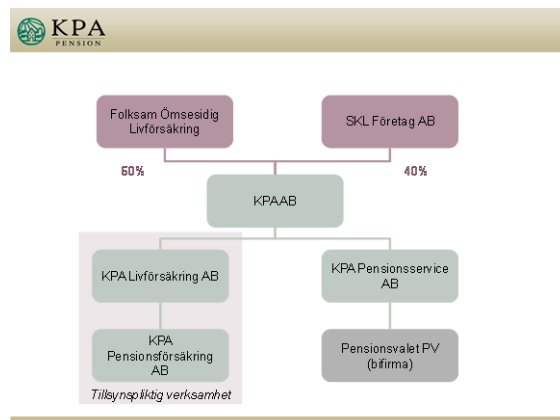
KPA Pensionsförsäkring ABs tillämpning av svensk kod för bolagsstyrning

Inom KPA Pension, där KPA AB är moderbolag, finns KPA Pensionsförsäkring AB som är det marknadsledande bolaget inom det kommunala pensionsavtalet KAP-KL. Bolaget har över 1 miljon kunder (försäkrade). Hos dessa försäkrade finns självklart ett stort och berättigat intresse att veta hur bolaget sköts. Det ligger också i KPA Pensions intresse och affärsidé att vara så öppna som möjligt mot de försäkrade och andra intressenter i gruppens bolag. KPA Pension har därför valt att tillämpa koden främst för att tillgodose dessa intressen. Koden tillämpas (se avvikelser nedan) för KPA AB och för KPA Pensionsförsäkring AB. För övriga bolag inom gruppen tillämpas den delvis.

Ägarstruktur

KPA Pensionsförsäkring AB ägs till 100% av KPA Livförsäkring AB (publ). KPA AB äger KPA Livförsäkring AB (publ), KPA AB ägs till 60 % av Folksam Liv och till 40 % av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, genom SKL Företag AB.

Bild över Ägarstruktur

Avvikelser från bolagskoden och skäl för dessa

Eftersom KPA Pensionsförsäkring AB endast har en ägare, finns inte skäl att inrätta någon Valberedning.

Bolaget kommer av detta skäl inte heller att offentliggöra kallelse till bolagsstämma på hemsidan.

Revisionsutskottet avskaffades 2008, se vidare under rubriken nedan.

Bolagsstämma

Tillsättning av styrelse och revisorer

KPA Pensionsförsäkring ABs styrelse har elva ordinarie ledamöter. Ledamöterna tillsätts enligt bestämmelser i bolagsordningen. En av ledamöterna utses med stöd av bolagsordningen och 8 kap 1 § försäkringsrörelselagen till ledamot av bolagets styrelse med särskilt uppdrag att tillvarata försäkringstagarnas intressen. Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning för sig, vari ingår en så kallad strategisk dagordning, se vidare under rubriken ”Styrelsens arbete 2012”.

Bolagsstämman utser också två revisorer med en suppleant för var och en av dem. Till revisor får även registrerat revisionsbolag utses. Dessutom väljs två lekmannarevisorer med suppleanter.

Styrelsen består av elva ordinarie ledamöter inklusive en försäkringstagarrepresentant som utses av Svenska Kommunalarbetareförbundet. Vid årsstämma den 28 maj valdes (samtliga omval) följande ledamöter:

Presentation av styrelseledamöter

Styrelseordförande Anders Sundström

födelseår

1952

ordförande sedan

2004

utbildning

Samhällsvetare, Umeå universitet

nuvarande yrke/uppdrag

Verkställande direktör Folksam Liv och Folksam Sak

arbetslivserfarenhet

Kommunalsråd, Statsråd, Verkställande direktör Sparbanken Nord

övriga uppdrag utanför Folksam-koncernen

Ordförande Bommersvik AB, vice ordförande Swedbank, och ICMIF, ledamot Kooperativa förbundet, KF, Arbetsgivarföreningen KFO, Forsikrings-Aktieselskabet ALKA (Danmark) FIH Holding A/S, KFO-Service Aktiebolag och Svensk Försäkring

övriga uppdrag inom Folksam-koncernen

Ordförande KPA AB, ordförande Förenade Liv Grupp försäkrings AB, ordförande Konsumentkooperationens pensionsstiftelse

Lenita Granlund (försäkringstagarrepresentant)

födelseår

1962

ledamot sedan

2010

utbildning

Vårdgymnasium

nuvarande yrke/uppdrag

Avtalssekreterare

arbetslivserfarenhet

Undersköterska, ombudsman

övriga uppdrag utanför Folksam-koncernen

Vice ordförande Omställningsfonden KOM-KL och i LO-TCO Rättsskydd ABt Styrelseledamot Andra AP-fonden, Sunt arbetsliv, Riksbyggen Bospar, AFA:s KL-delegation, fastighetsbolaget Polstjärnan, suppleant Prevent

Styrelseledamot Markus Gustafsson

födelseår

1951

ledamot sedan

2001

utbildning

Fil kand

nuvarande yrke/uppdrag

Ekonomchef/ägarstyrningsfrågor SKL Företag AB

arbetslivserfarenhet

Arbetat i Svenska Kommunförbundet sedan 1984, förhandlare, förhandlingschef, direktör

övriga uppdrag utanför Folksam-koncernen

Styrelseledamot i Equalis AB, K-Konsult Fastighets AB, SKL Fastigheter och Service AB, SKL Kommentus AB, SKL International AB, SKL Kapitalförvaltning AB, SKL Pensionsstiftelse, AB Solvalla Travbana, samt Att Veta AB

Styrelseledamot Elisabeth Sasse

födelseår

1966

ledamot sedan

2008

utbildning

Ekonom

nuvarande yrke/uppdrag

Chef Kollektivavtalad affär Folksam

arbetslivserfarenhet

Kanslichef/1e ombudsman OFR, utredare samhällspolitiska frågor, ombudsman/förhandlare med ansvar för pension och försäkring

övriga uppdrag utanför Folksam-koncernen

Styrelseordförande i KPA Livförsäkring AB, KPA Pensionservice AB och Svenska Lärarfonder AB, styrelseledamot KPA AB

Styrelseledamot Heléne Fritzon

födelseår

1960

ledamot sedan

2009

utbildning

Läraryt utbildning

nuvarande yrke/uppdrag

Kommunalsråd, Kristianstads kommun

övriga uppdrag utanför Folksam-koncernen

Kommunstyrelsens 2 vice ordförande i Kristianstads kommun, styrelseledamot i SKL, ledamot av Landshövdingens Insynsråd i Skåne, ledamot av Socialdemokraternas VU – Partistyrrelse, ordförande för Socialdemokraterna i Skåne

Styrelseledamot Anders Knape

födelseår

1955

ledamot sedan

2011

utbildning

Ekonom

nuvarande yrke/uppdrag

Ordförande SKL och ordförande SKL Företag AB

arbetslivserfarenhet

Försäljningschef RB Trading AB, Kommunalsråd

övriga uppdrag utanför Folksam-koncernen

Vice ordförande Europarådets kongress för lokala och regionala myndigheter, vice ordförande i EUs regionkommitté och vice ordförande i Europeiska kommunförbundet CEMR, ledamot Karlstads kommunfullmäktige och 1a AP-fonden

övriga uppdrag inom Folksam-koncernen

Vice ordförande i KPA AB

Styrelseledamot Roger Mörtvik
födelseår

1960

ledamot sedan

2011

utbildning

Fil kand, linjen för personal och arbetslivsfrågor, doktorand i sociologi vid Umeå universitet

nuvarande yrke/uppdrag

Samhällspolitisk chef TCO

arbetslivserfarenhet

Politiskt sakkunnig, arbetsmarknadsdepartementet, utredare på TCO

övriga uppdrag utanför Folksamkoncernen

Styrelseledamot i fjärde AP-fonden

Styrelseledamot Lena Dahl
födelseår

1966

ledamot sedan

2011

utbildning

Civilekonom

nuvarande yrke/uppdrag

Administrativ direktör SKL

arbetslivserfarenhet

Controller Vd-stab SKL, Ekonom Tyresö kommun

övriga uppdrag utanför Folksamkoncernen

Styrelseledamot SKL Kapitalförvaltning AB, SKL Pensionsstiftelse och SKL fastigheter och Service AB

Styrelseledamot Helene Odenjung
födelseår

1965

ledamot sedan

2011

utbildning

Gymnasium och branschutbildning till skeppsmäklare

nuvarande yrke/uppdrag

Kommunalråd, Göteborgs stad

arbetslivserfarenhet

Skolinspektionens insynsråd, Göteborgsregionens kommunalförbund, West Sweden AB, West Sweden S A

övriga uppdrag utanför Folksamkoncernen

Vice ordf Förvaltnings AB Framtiden, Ledamot International School of Gothenburg Region

Styrelseledamot Eva Fagerberg
födelseår

1963

ledamot sedan

2011

utbildning

Socionom

nuvarande yrke/uppdrag

Kanslichef/1e ombudsman OFR

arbetslivserfarenhet

Kriminalvårdsinspektör, personalhandläggare, förhandlingschef SSR

övriga uppdrag utanför Folksamkoncernen

Ersättare i Käpan Pensioner och i Omställningsfonden

Styrelseledamot Daniel Eriksson
födelseår

1969

ledamot sedan

2012

utbildning

MBA, INSEAD 1998

LL.M, Stockholms Universitet 1994

MSc (Civ.ek.), Handelshögskolan 1993

nuvarande yrke/uppdrag

Produktdirektör Folksam Liv & Folksam Sak, 2005-

Arbetslivserfarenhet

Vice President (Securities Services), Nasdaq OMX, 2003-2005

VD & strategikonsult, Luminatum, 2001-2003

Strategikonsult, Adcore, 2000-2001

Strategikonsult, Accenture, 1993-1999

övriga uppdrag inom Folksam-koncernen

Vice styrelseordförande Folksam Fondförsäkring

Styrelseordförande Reda Pensionsadministration

övriga uppdrag utanför Folksamkoncernen

Styrelseledamot i Aktiv, Försäkringsadministration,

Indecap, FIH Erhvervsbank och styrelsesuppleant i Telge

Vind ek.förening

Styrelseledamot Catrina Ingelstam

avgick 28 maj 2012

födelseår

1961

ledamot sedan

2009

Styrelsens sekreterare har varit Kerstin Osterman.

Några arbetstagarrepresentanter finns inte i KPA Pensionsförsäkring ABs styrelse. Arbetstagarrepresentation finns i KPA ABs styrelse samt i KPA Livförsäkring ABs styrelse.

Styrelsens arbete 2012
Antal sammanträden och närvaro

Sammanträdestidpunkt	Sammanträdestyp	Frånvarande
6 mars	ordinarie sammanträde	
2 april	Extra sammanträde	
28 maj	konstituerande sammanträde	Lenita Granlund

		Heléne Fritzon
20 september	ordinarie sammanträde	
6 december	ordinarie sammanträde	

Dessutom har styrelsen, mellan sammanträdena, fått skriftlig information bestående av pressmeddelanden, kundutskick med mera.

Strategisk dagordning

För styrelsen gäller en Strategisk dagordning som fastställs varje år i den för styrelsen gällande arbetsordningen. Enligt arbetsordningen som fastställdes vid konstituerande sammanträde den 28 maj ska styrelsen sammanträda minst fyra gånger per år. Vid varje sammanträde ska genomgång av föregående protokoll ske, öppna frågor från tidigare sammanträden följas upp och verkställande direktören ska lämna information om vad som skett i verksamheten sedan förra sammanträdet.

Vidare ska följande ärenden behandlas:

Februari - Mars

- Årsredovisning
- Bolagsstyrningsrapport
- Utfall kvartal 4, inklusive aktuarierapport
- Finansrapport
- Revisionsrapport extern revision
- Revisionsrapport intern revision
- Fastställande av revisionsplan för intern revision för kommande år
- Riskrapport
- Fastställande av riskplan för kommande år
- Compliance-rapport
- Fastställande av Complianceplan för kommande år
- Rapport avseende granskning av ersättningspolicyn och dess tillämpning

Maj-Juni (Konstituerande sammanträde)

- Fastställande av styrelsens arbetsordning för tiden intill nästa konstituerande styrelsesammanträde
- I förekommande fall utseende av verkställande direktör och vice verkställande direktör
- Fastställande av instruktion för verkställande direktör
- Fastställande av attestpolicy
- Fastställande av instruktion för ekonomisk rapportering
- Utfall kvartal 1 och prognos 1, inklusive aktuarierapport
- Finansrapport

- Avrapportering utlagd verksamhet
- I förekommande fall fastställande av anställningsvillkor för verkställande direktör och vice verkställande direktör

September – oktober

- Utfall kvartal 2 och prognos 2,
- Delårsbokslut
- Finansrapport
- Fastställande av verksamhetsplan kommande år
- Fastställande av sammanträdesplan kommande år
- Översyn och fastställande av instruktioner och övriga regelverk med undantag för styrelsens arbetsordning, instruktion för verkställande direktören, attestpolicy och instruktion för ekonomisk rapportering

November – December

- Utfall kvartal 3 och prognos 3
- Finansrapport
- Fastställande av budget för kommande år
- Styrelseutvärdering
- Utvärdering av verkställande direktörens arbete

Övriga väsentliga styrelseärenden som behandlats under året

- Fastighetsförvärv
- Indexering av förmånsbestämda pensioner

Utbildning av styrelseledamöter

KPA Pension håller normalt en årlig utbildning för nytillkomna styrelseledamöter. För nytillkomna ledamöter hölls en gemensam utbildning under hösten 2012. Utbildningen innehåller framförallt genomgång av bolagsrättsliga regler och styrelsens arbetsordning, samt presentationer av olika delar av KPA Pensions verksamhet.

Styrelseseminarium

Ett årligt styrelseseminarium hålls för ledamöterna i samtliga KPA-bolags styrelser. 2012 års seminarium, hölls i samband med årets sista sammanträde och behandlade strategifrågor.

Utvärdering av styrelsearbetet

Utvärdering av styrelsearbetet i enlighet med svensk kod för bolagsstyrning skedde första gången 2007. Utvärdering ska ske varje år i samtliga av KPA Pensions bolag. Utvärderingen för ett år sker sent på året och resultatet presenteras på följande års första sammanträde. Resultatet av utvärdering av 2011 års arbete är sammanfattningsvis positivt.

Presentation av bolagets Verkställande direktör

Verkställande direktör Lars-Åke Vikberg

födelseår

1966

Vd sedan

2009-09-01

utbildning

Matematikerlinjen med inriktning mot matematisk statistik

tidigare arbetslivserfarenhet:

1990-1996 Chefaktuarie SparFond Livförsäkrings AB

1996-1999 Partner Wassum Investment Network

1999-2009 Vd Vikberg Actuarial Consulting AB

övriga uppdrag inom Folksam-koncernen

Vd i KPA AB, ordförande Folksam Fondförsäkring AB

Principer för ersättning till ledningen

Lönesättningen för anställda inom KPA Pension ska vara marknadsmässig. Anställningsvillkor för de verkställande direktörerna inom KPA Pension fastställs av respektive styrelse. Ingen rörlig ersättning utgår till de verkställande direktörerna eller medlemmarna i KPA Pensions företagsledning.

Ersättningsutskott

Vid konstituerande styrelsesammanträde den 8 maj 2007 i KPA AB beslutades om att inrätta ett Ersättningsutskott. Ersättningsutskottet ska föreslå principer för ersättning till verkställande direktör och till vice verkställande direktör och andra befattningshavare i bolagets ledning och för motsvarande befattningshavare i koncernbolag. Styrelsen bemyndigade Anders Sundström och Anders Knape att utgöra utskottet. Vid konstituerande styrelsesammanträde i KPA AB den 8 maj 2012 bemyndigades de på nytt att utgöra utskottet. För utskottet finns en instruktion.

Revision

Vid konstituerande styrelsesammanträde den 8 maj 2007 i KPA AB beslutades om att inrätta ett Revisionsutskott. Styrelsen skulle i sin helhet fullgöra arbetet som revisionsutskott. Utskottet hade främst till uppgift att svara för beredningen av styrelsens arbete med att kvalitetssäkra bolagets finansiella rapportering. Vid konstituerande styrelsemöte i KPA AB den 13 maj 2008 beslutade styrelsen att avskaffa utskottet och att

dess uppgifter istället skulle utföras inom ramen för ordinarie styrelsearbete.

Revisorer

Revisionsbolaget Ernst & Young AB valdes vid årsstämma den 28 maj 2012 till revisor intill det att 2016 års årsstämma hållits. Magnus Fagerstedt utsågs till ansvarig revisor med Anna Peyron som suppleant.

Dessutom valdes revisionsbolaget KPMG till revisor också för tiden intill att 2016 års årsstämma hållits. Anders Bäckström utsågs till ansvarig revisor med Helen Willberg som suppleant.

Vid extra bolagsstämma den 18 september 2012 entledigades Ernst & Young och revisionsbolaget Deloitte valdes som revisorer för tiden intill 2016 års årsstämma. Huvudansvarig revisor är Göran Engquist. Vid extra bolagsstämma den 20 november 2012 valdes Elisabeth Werneman från Deloitte som revisorssuppleant för tiden intill 2016 års årsstämma.

Lekmannarevisorer

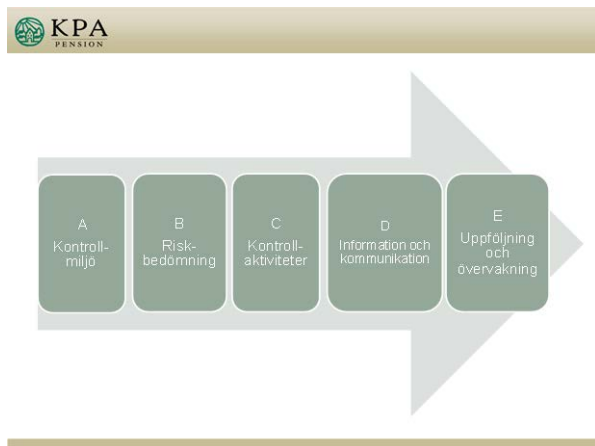
Nya Lekmannarevisorer utsågs vid ordinarie bolagsstämma den 16 maj 2011 för tiden intill 2015 års årsstämma hållits. Ordinarie lekmannarevisorer är Kenneth Strömberg och Eva Åsare. Suppleanter för dessa är Kjell Hansson respektive Lennart Pettersson.

Styrelsens beskrivning av intern kontroll och riskhantering i samband med den finansiella rapporteringen - KPA Pension 2012

Inledning

KPA Pensions interna kontroll stödjer KPA-bolagen i att kunna uppfylla övergripande mål och uppdraget från ägarna. KPA Pension använder COSO-ramverket som stöd för att styra, förbättra och följa upp den interna kontrollen. Ramverket innehåller fem huvudområden.

COSO-ramverkets delar

A) Kontrollmiljö

Grunden för den interna kontrollen är kontrollmiljön. För KPA Pension finns följande delområden.

Integritet och etiska värderingar

KPA Pensions varumärke bygger på etiska värderingar, som tar sig uttryck i hur KPA Pension placerar kundernas pensionsmedel samt i våra etiska riktlinjer, som vägleder den dagliga verksamheten. Styrelsen har beslutat om denna inriktning. Förutom en stark förankring i ledningen och styrningen av bolaget finns ett stort engagemang hos medarbetare för KPA Pensions etiska inriktning. KPA Pensions kärnvärden är oförändrade från föregående år. Kärnvärdena är: personliga, engagerade och ansvarstagande.

Styrelsens roll och betydelse

Styrelserna i KPA AB och KPA Pensionsförsäkring AB har representanter från de två ägargrupperna. KPA Pensionsförsäkring AB har även oberoende ledamöter samt försäkringstagarrepresentant. Styrelsernas arbete

styrts av "Arbetsordningen för styrelsen".

Arbetsordningen stadgar att minst fyra sammanträden ska hållas i bolaget under året. För varje av dessa fyra möten finns i Arbetsordningen de punkter som agendan för respektive möte ska innehålla. I Arbetsordningen är det även reglerat vilka uppgifter ordföranden ansvarar för respektive övriga styrelseledamöter. I styrelsens arbetsordning finns även reglerat hur samverkan med ägarna, bolagets verkställande direktör samt revisorer är organiserad. Inom styrelsen för KPA AB finns även ett "Ersättningsutskott" med särskilt beslutad instruktion. Nyttillträdda styrelseledamöter erhåller utbildning. Andra styrelseuppdrag som ledamot har ska anmälas till KPA Pension.

Styrelserna beslutar om KPA Pensions strategiska inriktning och styrning av verksamheten vilket innefattar: arbetsordning för styrelser, beslut om verksamhetsplaner som innehåller strategier och övergripande mål, placeringsriktlinjer, beslut om Vd-instruktion, delegationsordning till andra funktioner, fastställande av regler för attest, samt årlig översyn av övriga styrelsebeslutade regelverk (inkl. riktlinjer för intern kontroll). Beslut tas även om budget, tidplan för ekonomisk rapportering, utseende av ledamöter till ersättningsutskott, aktuarierapport, finansrapport, rapport ekonomiskt utfall, plan för compliancearbete och compliancerapport, plan för riskarbetet och riskrapport, revisionsplan för internrevision samt revisionsrapporter från interna och externa revisorer. Beslut som berör dotterbolagen tas även i respektive dotterbolags styrelse.

För varje styrelse finns en utsedd styrelsesekreterare som samordnar agendan med övriga bolags agendor, för protokoll och i övrigt stödjer styrelsen i sitt arbete.

Styrelsen gör årligen en utvärdering av verkställande direktörens arbete och i syfte att utveckla styrelsearbetet i sig gör styrelsen en årlig utvärdering av det egna arbetet.

Ledningens roll och betydelse

KPA Pensions Företagsledning och den verkställande direktören har en central ställning som beslutande organ i alla väsentliga frågor rörande den löpande driften för samtliga bolag. KPA Pensions Företagsledning är gemensam för alla bolags verksamheter. I Företagsledningen ingår Vdar¹ för alla bolag², chefsaktuarien, cheferna för KPA Pensions affärs- och verksamhetsområden, utom Chefen för Vd-stab. Denne och representant från den koncerngemensamma IT-verksamheten är adjungerade till Företagsledningen. För

¹ I bolag som har vice-Vd ingår även denne i Företagsledningen.

² KPA AB, KPA Pensionsförsäkring AB, KPA Livförsäkring AB samt KPA Pensionsservice AB.

Företagsledningen finns ett av styrelsen i KPA AB antaget regelverk som beskriver de olika ledningsfunktionerna i KPA Pension, samt respektive ledningsfunktionens ansvar och uppgift.

Företagsledningen utgör tillsammans med Chefen för koncernsäkerhet och representant för Liv- och Pensionservice (LPS) även styrgrupp för KPA Pensions ledningssystem för informationssäkerhet.

Ledningen har möten var fjortonde dag (eller vid behov). Mötena protokollförs och varje möte har ett fokusområde.

För verkställande direktör finns Vd-instruktion. I denna finns reglerat samverkan mellan styrelsen och Vd, Vds personalansvar, firmatecknings- och attesträtt, rätt att ingå avtal, ansvar för organisation samt krav på godkännande av Vds eventuella bisysslor. I Vd-instruktionen för KPA Pensionsförsäkring AB finns även Vds ansvar rörande bolagets kapitalförvaltning och ansvar för intern kontroll och riskhantering.

Regelverk

KPA Pensions regelverk antas i huvudsak av styrelse eller Vd. KPA har cirka 70 regelverk. För styrning av regelverksarbetet finns en Complianceofficer (CO) för KPA Pension. Regelverken finns tillgängliga via intranät för samtliga medarbetare. CO har ett övergripande ansvar för regelverken inom KPA Pension. Utbildning och fördjupning sker kontinuerligt i nya och befintliga regelverk. Förändringar i regelverken kommuniceras på lämpligt sätt. För att säkerställa att regelverken är lika för all personal inom bolag som ägs av Folksam så samordnas regler och regelverksarbetet med Chefen för Compliancefunktionen (CCO) på Folksam. Säkerhetscertifieringen innebär att särskilda krav ställs på hanteringen av säkerhetsregelverken, bland annat riktade utbildningar.

Organisationsstruktur

Organisationsstrukturen beslutas av Vd. KPA Pensions operativa organisation är indelad i affärsområdena Försäljning och Konsult. Som stöd för affärsområdena fanns under 2012 verksamhetsområdena Marknadsutveckling och Vd-stab samt Chefsaktuarien som alla rapporterar direkt till Vd.

Finansverksamheten för KPA Pension hanteras centralt inom Folksam och styrs via Finanskommittén i vilken Vd för KPA AB ingår. KPA Pensions IT-verksamhet är samordnad i en koncerngemensam IT-verksamhet. För KPA Pension har utbetalning av pension, administration av tjänstegruppliv samt försäkringsadministration av vissa produkter

samordnats inom den Folksamgemensamma funktionen Liv- och Pensionservice³.

Ansvar och befogenheter

Ansvar och befogenheter utgår ifrån den operativa organisationen. I instruktionen för ledningsorganisationen finns angivet vad som ingår i ansvaret för respektive affärs- och verksamhetsområde samt vilka befogenheter som följer av detta.

För väsentliga delar av KPA Pensions verksamhet som har samordnats med likartade verksamheter i Folksam styrs dessa via interna överenskommelser (SÖK).

Ledningssystem för informationssäkerhet innebär att ansvar och befogenheter avseende KPA Pensions väsentliga informationstillgångar har förstärkts och att de styrs i enlighet med kraven i standarden ISO 27001.

Övergripande mål och strategier

Övergripande mål fastställs årligen av styrelsen. Övergripande mål och strategier kommuniceras årligen till chefer och medarbetare vid flera olika tillfällen.

Budget och prognos

Årligen fastställer respektive bolagsstyrelse en budget tillsammans med verksamhetsplan och övergripande mål. I samband med detta beslut tas en ekonomisk bedömning fram som sträcker sig över de kommande fem åren (inkl. budgetåret).

B) Riskbedömning

Riskerna utgår från det uppdrag som KPA Pension har från ägarna, övergripande mål samt ansvarsområden för respektive affärs- och verksamhetsområde.

Riskernas delas in i riskkategori: finansiella risker, försäkringsrisker samt verksamhetsrisker. För varje riskkategori finns en ansvarig. Verksamhetsrisker utgörs av operativa risker, ryktesrisker och strategiska risker, affärsrisker samt compliancerisker. I samband med den årliga verksamhetsplaneringsprocessen gör varje affärs- och verksamhetsområde en genomgång av risker för sina ansvarsområden. Dessa riskgenomgångar kompletteras med riskgenomgångar med Företagsledningen samt stabsfunktioner/specialister (aktuarien, compliance etc).

Verksamhetsriskerna värderas i sannolikhet och bedömning av möjliga konsekvenser i kronor. För varje risk finns en verksamhetsansvarig. Risker kan hanteras på något av följande tre sätt. Risker accepteras (inga åtgärder vidtas), risken bevakas (bevakningsansvarig

³ Liv- och Pensionservice delar som hanterar KPA Pensions uppdrag omfattas av ledningssystemet för informationssäkerhet.

utes), risken reduceras vilket innebär att åtgärder tas fram och åtgärdsansvarig utses samt tidpunkt för färdigställande sätts upp. Den totala riskbilden kommuniceras till och prioriteras av Företagsledningen. Uppföljning av riskerna har under 2012 skett vid två tillfällen. Styrelsen tar två gånger per år del av riskerna för det enskilda bolaget och för verksamheten som helhet. Risk Manager för KPA AB och KPA Pensionsförsäkring AB finns centralt placerad inom Folksam riskfunktion. Till stöd för riskarbete på KPA Pension finns en lokal risksamordnare. Riskarbetet styrs, samordnas och följs upp av Chefen för riskavdelningen som är centralt placerad inom Folksam.

Finansiella risker och försäkringsrisker följs även upp genom Finansinspektionens s k Trafikljussystem.

För att hantera kris, katastrof, och avbrottsrisker finns kontinuitetsplaner. Under 2012 har ingen händelse föranlett att kontinuitetsplanerna har använts.

Ledningssystem för informationssäkerhet

Under december 2012 har KPA Pension certifierat sitt ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) i enlighet med standarden ISO/IEC 27001:2005.

Ledningssystemet är riskbaserat vilket innebär att rutiner för riskhantering har samordnas med den befintliga koncernövergripande riskhanteringen. Ledningssystemet har förstärkt rutiner och processer för kravställande och uppföljning av väsentliga informationstillgångar samt informationssäkerhetsrelaterade aktiviteter som utförs internt och externt. Ett bidrag till riskhanteringen är också att fördjupa, detaljerade riskbedömningar, enligt beslutad metod, utförs regelbundet för särskilt utvalda riskobjekt.

Samverkansorgan operativa risker, informationssäkerhet och Compliance

Till stöd för arbetet med operativa risker, informationssäkerhet och compliance har KPA Pension inrättat ett råd (ORIC), som dels utgör ett samverkansorgan för specialistfunktionerna (informationssäkerhetsansvarig, lokal risksamordnare och Complianceofficer) dels formaliserar en samverkan i dessa frågor med affärs- och verksamhetsområden genom representanter från dessa enheter. ORIC koordinerar och följer upp informationssäkerhetsaktiviteter i verksamheten enligt de processer som är beslutade i KPA LIS.

C) Kontrollaktiviteter

Kontroller på processnivå

Väsentliga processer är kapitalförvaltningen, reservsättningen, utbetalning av pensioner och

försäkringsersättningar, förmedling av individers premier enligt individuella val samt fakturering av premier och administrativa avgifter. Viktiga processer är även hantering av grunduppgifter (löne- och anställningshistorik), värde- och prognosbesked, styrning uppföljning av driftskostnader samt rutiner för framtagande och kvalitetssäkring av finansiella rapporter.

För processer/rutiner finns kontroller som dels görs som naturlig del i det dagliga arbetet och dels kontroller som sker i efterhand. Processer/rutiner kan vara helt eller delvis beroende av IT-stöd.

KPA Pension har ingen egen IT-verksamhet, den är istället utlagd och regleras genom uppdragsavtal, se nedan.

För den finansiella rapporteringen finns kontroller i form av månatliga och/eller dagliga avstämningar. KPA Pension arbetar med kvartalsbokslut. Jämförelse görs kvartalsvis i samband med prognosarbetet (tre prognoser per år) av Controlleravdelningen mellan budget och utfall samt jämförbar period föregående år. Detta i syfte att fånga eventuella felaktigheter, avvikelser och trender.

Kontroller för uppdragsavtal

I avtal avseende verksamhet som har "outsourcats" följer dessa de av styrelsen fastslagna riktlinjerna för uppdragsavtal. Beslut om att lägga ut delar av verksamheten tas alltid av styrelsen. Krav ställs på uppföljning och kontroll i uppdragsavtalen och berörig beställare finns inom KPA Pensions organisation. Årlig återkoppling av status för verksamhet som lagts på uppdragsavtal ges till styrelsen och är en del av styrelsens agenda för ett räkenskapsår.

IT-verksamhet bedrivs dels gemensamt inom Folksam och dels externt (outsourcing). I båda fallen finns specificerade avtal med SLA (Service Level Agreement). KPA Pension säkerställer genom krav i avtal en god kontrollmiljö, innehållande krav på generella IT-kontroller.

KPA Pensions ledningssystem för informationssäkerhet innebär att krav på kontroller (säkerhetsåtgärder), enligt ISO standarden, riktas mot de utlagda tjänster som är förknippade med säkerhetsrisker för KPA Pension.

Styrkort, process- och aktivitetsmål

KPA Pension använder styrkort för att målsätta och följa upp verksamheten. Årligen sätts mål för affärs-/verksamhetsområden. Till mål finns aktiviteter kopplade som bidrar till att måltalen uppnås. Uppföljning sker på enhetsnivå och i Företagsledningen.

Skalskydd

För att styra säkerhet kring lokaler och tillträde till lokaler köps denna tjänst från Folksam. KPA LIS ställer särskilda säkerhetskrav i enlighet med standarden på denna tjänst.

Personkontroll

I samband med rekrytering av personal finns rutiner kring personkontroll. KPA LIS ställer särskilda säkerhetskrav i enlighet med standarden på denna tjänst.

D) Information och kommunikation

Intern och extern kommunikation är central för att uppnå en väl fungerande intern kontroll. Extern kommunikation styrs via mediapolicy.

Intern kommunikation av regelverk, risker, mål, incidenter, övergripande mål och ledningsbeslut etc. kommuniceras främst via chefer och/eller intranät. Årlig konferens för chefer hålls och vid behov hålls chefsmöten för samtliga KPA Pensions chefer. För medarbetare hålls stormöten vid flera tillfällen under ett kalenderår. Detta kompletteras med återkommande kortare morgonmöten med personalen.

Ansvar för brister och/eller avvikelser i interna kontroller finns reglerat i riktlinjerna för intern kontroll. KPA LIS säkerställer att regelbundna säkerhetsmedvetande åtgärder genomförs.

E) Uppföljning och övervakning

Styrelserapportering

Förutom kvartalsvis ekonomisk rapportering (utfall, budget, prognos) tar styrelsen årligen del av kapitalförvaltningsrapport, aktuarierapport, compliancerapport och complianceplan, riskrapport och riskplan, revisionsrapporter och revisionsplan (interna och externa), uppföljning av övergripande mål samt rapport från verksamhet som lagts ut på uppdragsavtal. Till den kvartalsvisa ekonomiska rapporteringen finns skriftliga analyser och förklaringar till avvikelser jämfört med budget, prognos och föregående år.

Ledningsrapportering

På de s.k. rapportmötena i Företagsledningen tas rapporter upp från samtliga affärs- och verksamhetsområden, kapitalförvaltningsrapport, aktuarierapport, riskrapportering, personalrapport, rapport kundklagomål, compliancerapport samt säkerhetsrapport. På särskilda möten i Företagsledningen fokuseras på verksamhetsrisker. Ledningssystemet för informationssäkerhet har

fördefinierade processer för rapportering och uppföljning av avvikelser till Företagsledningen.

Kundklagomål

För att förstå och åtgärda synpunkter från kunder finns särskilda rutiner och riktlinjer avseende kundklagomål.

Compliance

Compliancefunktionen ansvarar för att följa upp regelefterlevnaden. Årligen sker utbildning av nyanställda samt fördjupningsutbildning för övrig personal. Till stöd för Compliancearbete finns bland annat incidentrapportering samt samarbete med den lokala risksamordnaren respektive Säkerhetsansvarig. Complianceofficer på KPA Pension ingår i ORIC. Ledningssystemet för informationssäkerhet har förstärkt införande och uppföljning av informationssäkerhetsrelaterade regelverk.

Incidentrapportering

I incidentrapporteringssystemet rapporteras löpande de incidenter som sker i verksamheten. Ansvar för att hantera incidenter finns inom respektive affärs-/verksamhetsområde. Centralt följs enskilda incidenter löpande upp av Complianceofficer på KPA Pension respektive KPA Pensions Säkerhetsansvarig. Vid behov sker samverkan med lokal risksamordnare, för att se mönster och brister i den interna kontrollen. Incidenter rapporteras till ledning och styrelse. KPA LIS innehåller fördjupande uppföljning och analys av incidenter som påverkar informationssäkerheten.

Internrevision

KPA Pension upphandlar internrevisionstjänster från Folksam. Internrevision arbetar på uppdrag av respektive bolagsstyrelse. Årligen sker avrapportering till styrelsen av resultatet av det gångna årets granskningar och plan för kommande års granskningar. Internrevisionen baserar sina insatser på KPA Pensions risker.

Inriktning arbete med intern kontroll

Syftet med arbetet med den interna kontrollen är att enklare och tydligare kunna säkerställa och redovisa att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt, med beaktande av gällande lagar och regler samt tillförlitlighet i finansiell rapportering.

Arbetet med intern kontroll involverar olika funktioner och kompetenser i KPA Pension (se bild nedan). Arbetet med intern kontroll syftar till att stödja KPA Pension i att uppfylla: tillförlitlig finansiell rapportering, ändamålsenlig och effektiv verksamhet samt efterlevnad av lagar och regler (se bild nästa sida, röd pil 1). Den interna kontrollen är en del i verksamhetens processer (röd pil 2). Det är sedan resultatet i verksamhetens

processer som bidrar till att KPA Pensions övergripande mål uppnås (röd pil 3).

Arbete med intern kontroll har under 2012 fortsatt fokuserats på informationssäkerhet. Detta bidrog till certifieringen av KPA Pension ledningssystem för informationssäkerhet under 2012 .

För att upprätthålla ISO certifieringen så genomförs årliga externa granskningar av LIS av extern part (DNV) för att säkerställa att inga avvikelser finns mot kraven i standarden. Inom ledningssystemet finns även en särskild process för interna revisioner av LIS. Styrande för arbetet med intern kontroll är även förväntade krav i enlighet med Solvens 2. Arbetet med intern kontroll medför att metoder och verktyg för strukturering och anpassning fortsatt vidareutvecklas och samordnas inom hela Folksam.

Bild över KPA Pensions organisation av intern kontroll

